

VODIČ ZA NASTAVNIKE I STUDENTE

Univerzitet u Zenici

ECT(A)S

Univerzitet u Zenici

ECT(A)S

VODIČ ZA NASTAVNIKE I STUDENTE

Zenica, 2012.

IZDAVAČ:
Univerzitet u Zenici, Odbor za ECT(A)S

ZА IZDAVAČA:
Prof. dr. Dr.h.c. Sabahudin Ekinović

AUTORSKI TIM:
Mirza Oruč, MA
Prof. dr.sc. Darko Petković
Prof.dr.sc. Safet Brdarević
Mr.sc. Ibrahim Plančić
Doc.dr.sc. Hasan Avdušinović
Mr.sc. Maša Alijević
Doc.dr.sc. Jasmin Halebić
Prof.dr.sc. Jovan Sredojević
Mr.sc. Enes Prasko
Aras Borić, dipl. komp. i dipl. bibl.

NASLOVNA STRANA:
Doc.dr.sc. Benjamin Muhamedbegović

DTP:
Mirza Oruč, MA
Copy&Print, Zenica, Fakultetska 14

TIRAŽ:
550 primjeraka

ŠTAMPA:
Copy&Print, Zenica, Fakultetska 14

Štampano uz finansijsku pomoć Ministarstva obrazovanje i nauke Vlade FBiH.

SADRŽAJ

Uvod	5
Osnovni pojmovi ECT(A)S-a	8
Ključni dokumenti ECT(A)S-a.....	16
Ključne osobe u ECT(A)S-u	19
Mjerenje opterećenja	22
ECT(A)S kroz komunikacije	23
Smjernice	25
Bibliografija	27
Prilozi	29

Predgovor

Ovaj ECT(A)S – vodič za studente i nastavnike na Univerzitetu u Zenici predstavlja svojevrsni priručnik koji treba da pomogne studentima i nastavnicima u provedbi nastavnog procesa. Studentima će pomoći u što lakšem prilagođavanju na ECT(A)S, a nastavnicima u kreiranju, izvođenju i opisu svojih nastavnih jedinica, kao i cjelokupnog nastavnog procesa.

Naime, ECT(A)S (*The European Credit Transfer and Accumulation System*) je veoma bitan u kontekstu provedbe Bolonjskog procesa u Evropskom prostoru visokog obrazovanja – EHEA (*European Higher Education Area*). Univerzitet u Zenici od 2005. godine na svim fakultetima i studijskim programima primjenjuje Evropski sistem prijenosa bodova (ECTS), no u ovom Vodiču uvodimo novi termin Evropski sistem prijenosa i akumulacije bodova (ECT(A)S) kojem ćemo posvetiti posebnu pažnju. Jednim dijelom bavit ćemo se idejom ECT(A)S-a, ali najviše prostora posvetit ćemo provedbi ECT(A)S-a na Univerzitetu u Zenici.

Temeljna premisa ovog uputstva o primjeni ECT(A)S-a zasnovana je na stvaranju konzistentnog, lako provodivog, nedvosmislenog i upotrebljivog sistema kojim će se jasno precizirati vrijednosti bodova ECT(A)S-a za svaku nastavnu jedinicu, semestar, akademsku godinu ili cjelokupni program kojeg diplomant završava.

Svi fakulteti Univerziteta u Zenici već su usvojili nove nastavne planove i programe u kojima je izvršeno bodovanje svih predmeta prema ECT(A)S-u, s tim da je na nekim planovima i programima napravljeno odgovarajuće revidiranje s ciljem poboljšavanja nastavnog procesa. Iz razumljivih razloga, imajući u vidu obim ovog Vodiča, nastavni planovi i programi nisu mogli biti prezentirani u ovoj publikaciji, ali su dostupni u Informacijskom vodiču Univerziteta u Zenici i na web stranici Univerziteta (www.unze.ba)

U Vodiču smo dali informacije o osnovnim dokumentima ECT(A)S-a. Jedan od važnijih dokumenata jeste i Dodatak diplomi (*Diploma Suplement*) koji predstavlja svojevrstan standard i dodatak ECT(A)S-u kojim se daju detaljne dodatne informacije o savladanom programu, kao i druge informacije od opšteg interesa kada je u pitanju struktura studija. U Vodiču smo spomenuli samo osnovne karakteristike ovog dokumenta.

Nadamo se da će ovaj kratki prikaz osnovnih karakteristika ECT(A)S-a doprinijeti boljem razumijevanju ovog sistema, kako kod studenata, tako i kod nastavnog osoblja i kod svih ostalih zainteresiranih za kreiranje jedinstvenog prostora obrazovanja na tlu Evrope.

Ured za EC(A)TS Univerziteta u Zenici

UVOD

Šta je Bolonjski proces?

Bolonjski proces je naziv reforme visokog obrazovanja u Evropi kojoj je osnovni cilj izgradnja jedinstvenog Evropskog prostora visokog obrazovanja (*EHEA – European Higher Education Area*). Reforma je započeta *Bolonjskom deklaracijom*, koju je 19. juna 1999. godine potpisalo 29 ministara obrazovanja iz evropskih zemalja, a koja počiva na nizu dokumenata i deklaracija kojima se daju osnovni principi utemeljenja, izgradnje i djelovanja univerziteta. Ovaj proces danas je dosegao ogromne razmjere i pretvorio u veliku i sveobuhvatnu reformu koja trenutno uključuje 46 zemalja. Učešće u Bolonjskom procesu zasnovano je na dobrovoljnoj odluci svake zemlje, odnosno njene visokoobrazovne zajednice.

Cilj Bolonjskog procesa nije harmonizacija nacionalnih edukativnih sistema nego obezbjeđenje „alata“ koji će te sisteme povezivati. Drugim riječima, nacionalni edukativni sistemi задрžavaju svoju raznolikost, dok Evropski prostor visokog obrazovanja unapređuje transparentnost između navedenih sistema visokog obrazovanja, implementira „alate“ koji omogućavaju prepoznavanje stepena obrazovanja i akademske kvalifikacije, mobilnost i razmjene između institucija. Reforma bazirana na deset jednostavnih ciljeva još uvijek je u fazi implementacije, a ono što je najvažnije jeste da su se sve zemlje učesnice složile o komparabilnom trocikličnom sistemu obrazovanja za dodiplomce (*bachelor* stepen) i za diplomce (*master* i *PhD*).

Ko je uključen?

Glavni učesnici u Bolonjskom procesu su ministri obrazovanja zemalja potpisnica *Bolonjske deklaracije*, kao i predstavnici evropskih univerziteta (EUA), profesionalne visokoobrazovne institucije (EURASHE), studenti (ESU), agencije za osiguranje kvaliteta (ENQA), Ujedinjene nacije obrazovanja, obrazovne i kulturne organizacije – Evropski centar za visoko obrazovanje (UNESCO – CEPES), Internacionalno obrazovanje (EI) i Business Europe.

Proces je podržan od strane Evropske komisije i Vijeća Evrope. Svi članovi su uključeni u *Bologna Follow Up Group* (BFUG) koja se redovno sastaje i razmatra deset akcionih linija i podržava implementaciju *Bolonjske deklaracije*. Sastanak ministara obrazovanja održava se svake dvije godine gdje se razmatra trenutno stanje i posljednje faze implementacije Bolonjskog procesa. Odluke se donose koncenzusom.

Razvoj Bolonjskog procesa

1998. godine Francuska, Italija, Velika Britanija i Njemačka potpisale su *Sorbonsku deklaraciju* koja se odnosi na harmonizaciju arhitekture u Evropskom sistemu visokog obrazovanja.

Bolonjska deklaracija imala je za glavni cilj stvaranje do 2010. godine koherentnog i kohezivnog Evropskog prostora visokog obrazovanja – EHEA-e – koji će:

- usvajanje sistema lako razumljivih, prepoznatljivih i uporedivih akademskih zvanja;
- usvajanje sistema s dva glavna ciklusa (dodiplomski - postdiplomski) studiranja;
- uspostavu Evropskog sistema prijenosa bodova – ECTS-a;
- promovisanje efektivnog slobodnog kretanja studenata, nastavnika, naučnih saradnika i administrativnog osoblja uz prevazilaženje svih mogućih pravnih i administrativnih prepreka;
- promovisanje i unapređenje evropske saradnje u osiguranju kvaliteta s ciljem razvoja uporedivih kriterija i metodologija;
- promovisanje evropske dimenzije u visokom obrazovanju.

Nakon usvajanja *Bolonjske deklaracije* evropski ministri obrazovanja na redovnim bijenalnim sastancima usvojili su kominikee iz Praga (2001), Berlina (2003), Bergena (2005), Londona (2007), Leuvena (2009), Beča (2010) i Bukurešta (2012). Ovi kominikei pokazuju koliki je i kakav je postignuti napredak u provedbi Bolonjskog procesa, kao i koji su dostignuti kratkoročni i dugoročni prioriteti.

Tako su u Pragu dogovorene tri nove akcione linije:

- inkluzija strategije cjeloživotnog učenja (*lifelong learning*);
- uključenje visokoobrazovnih institucija i studenata kao esencijalnih partnera u procesu;
- promocija atraktivnosti Evropskog prostora visokog obrazovanja.

U Berlinu je dogovoren da se Proces ubrza postavljanjem vremenskog roka do 2005. godine za progres u oblastima osiguranja kvaliteta, adaptacije sistema glavnih ciklusa edukacije i priznavanja diploma/stepena obrazovanja. Odlučeno je da se doda dodatna akciona linija pod nazivom „Doktorske studije i promocija mladih istraživača“, čime je stavljen akcent na doktorski program kao treći ciklus obrazovanja u Bolonjskom procesu.

U Bergenu ministri su se obavezali na rješavanje socijalne dimenzije Bolonjskog procesa i uklanjanje poteškoća za implementaciju tzv. mobilnosti, kao i unapređenje Procesa u oblasti: implementacije dogovorenih standarda u osiguranju kvaliteta, implementacije nacionalnih kvalifikacijskih okvira, dodjeljivanja i prepoznavanja zajedničkih diploma, kreiranja prilika za fleksibilne puteve učenja u visokom obrazovanju.

Na sastanku u Londonu ministri su naglasili kako je napravljen dobar uspjeh u realizaciji EHEA-e, ali je ipak još mnogo izazova ostalo.

Kominike iz Leuvena ističe važnost održavanja i postojanja *stakeholdera* nakon 2010. godine što znači da studenti, univerziteti i privreda, zajedno s nacionalnim vladama, dijele odgovornost za razvoj reformi i saradnje. Sastanku u Leuvenu prvi put su, pored 46 mini-

stara obrazovanja iz evropskih zemalja, prisustovali i ministri i predstavnici vanevropskih zemalja (Afrika, Azija, Sjeverna Amerika, Južna Amerika, Australija), kao i članovi *Bologna Policy Forum-a*.

Na konferenciji u Beču usvojen je *2nd Bologna Policy Forum* gdje je službeno proglašen Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA).

Na posljednjoj ministarskoj konferenciji u Bukureštu zaključeno da su za uspjeh ECT(A) S-a, korištenja dodatka diplomi, prepoznavanja, kvalifikacijskog okvira i osiguranja kvaliteta vitalni razvoj, razumijevanje i praktična primjena ishoda učenja. Institucijama je prepričano da sve bodove ECT(A)S-a povezuju s ishodima učenja i studentskim opterećenjem, kao i da ishodi učenja budu uključeni u procedure procjene. U kreiranju prioriteta za period od 2012. do 2015. godine donešen je zaključak koji se direktno odnosi na ECT(A)S – potrebno je osigurati da implementacija kvalifikacijskog okvira, ECT(A)S-a i dodatka diplomi bude zasnovana na ishodima učenja.

OSNOVNI POJMOVI EC(A)TS-a

ECT(A)S (European Credit Transfer and Accumulation System) je, prije svega, efikasan instrument za kreiranje transparentnosti studijskih programa visokoobrazovnih ustanova i diploma koje one izdaju. ECT(A)S olakšava povezivanje visokoobrazovnih ustanova i time širi mogućnosti izbora za studente, odnosno njihovu mobilnost tokom studija. Naime, ovaj sistem obrazovnim ustanovama olakšava priznavanje rezultata koje je određeni student postigao u savladavanju određenog programa studija na nekoj drugoj obrazovnoj ustanovi putem opšteprihvaćenih mjerila – bodova ECT(A)S-a.

ECT(A)S se zasniva na tri osnovna elementa:

1. informacije o visokoobrazovnoj ustanovi kojima se daje uvid u nastavne programe i druge opšte uslove života i rada studenta;
2. informacije o studijskom programu koji je student pohađao i njegovom uspjehu u savladavanju tog programa;
3. međusobnom ugovoru, sklopljenom između partnerske ustanove i studenta, kojim se obezbjeđuje priznavanje programa studija kojeg je student uspješno okončao u određenoj ustanovi.

Drugim riječima, upotreba bodova ECT(A)S-a omogućava procjenu ukupnog opterećenja studenta prilikom savladavanja određenog dijela studijskog programa, ali ne daje sliku o uspjehu s kojim je student savladao taj program. Ocjene, izražene paralelno, lokalnim nacionalnim sistemom ocjenjivanja i skalom rangiranja ECT(A)S-a predstavljaju ukupno mjerilo tog uspjeha.

Dakle, ECT(A)S je osmišljen kao jedinstven sistem koji omogućuje lakšu prepoznatljivost i poređenje različitih obrazovnih programa na univerzitetima i drugim visokoobrazovnim institucijama u zemljama Evrope. Čitav sistem je zasnovan na bodovima koji izražavaju opterećenje studenta u savladavanju određenog programa studija. U najkraćem možemo reći to je „faktor težine“ određenog predmeta ili studija. Naravno, u cilju racionalizacije prostora studija u Evropi jasno je rečeno da je za jednu akademsku godinu potrebno sakupiti 60 bodova ECT(A)S-a, odnosno po 30 za semestar, odnosno 20 za trimestar. Primjena ECT(A)S-a u univerzitetskoj praksi, kao što smo ranije naglasili, doprinosi pokretljivosti studenata u Evropskom prostoru visokog obrazovanja jer mogućnost prijenosa i akumulacije bodova, stečenih na različitim obrazovnim ustanovama, stvara polazne pretpostavke kvalitetne međuniverzitetske saradnje. Između ostalog, ECT(A)S nije samo „faktor težine“ određenog programa nego i najbolji indikator profila određenog studija koji je određeni student završio, a koji je od velikog značaja za poslodavce.

U narednom dijelu predstaviti ćemo neke osnovne pojmove koji vrlo često koriste u dokumentima i publikacijama povezanim s ECT(A)S-om.

Credits – bodovi su ključni element ECT(A)S-a i dodjeljuju se pojedinim kursevima, modulima ili predmetima, kao i drugim oblicima savladavanja predviđenog programa studiranja kao što su projekti, seminari, studije, eksperimentalni rad, ispiti, rad na terenu, disertacije.... Bodovi ECT(A)S-apredstavljaju kvantitativno mjerilo ukupno uloženog rada studenta u savladavanju predviđenog programa i studentu se dodjeljuju nakon uspješnog okončanja navedenog programa. Bodovi su bazirani na radnom opterećenju studenta koje mu je potrebno da bi dosegao određeni ishod učenja. Dakle, bodovi ECT(A)S-a predstavljaju cjelokupan rad studenta, a ne samo vrijeme provedeno u nastavi.

Student workload – termin koji označava tzv. opterećenje studenta u savladavanju određenog studijskog programa, odnosno predmeta, te predstavlja relativno mjerilo ukupnog rada studenta. Prvenstveno podrazumijeva vrijeme provedeno na nastavi i u pripremi za nastavu, učenje, rad na projektima, seminarским i drugim radovima, praksi, studijskim boravcima u privredi i tome slično. Opterećenje po pojedinom predmetu iskazuje se brojem bodova u odnosu na ukupan broj bodova (opterećenje) u toku jedne akademske godine (preporučeno 60 bodova).

Student Application Form – je formular za prijavljivanje studenta na studije na nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi i predstavlja dokument ECT(A)S-a koji obuhvata osnovne podatke o studentu i njegovoj matičnoj instituciji. Prijava se popunjava uz konsultacije s koordinatorom za ECT(A)S matične institucije i uz nju se prilaže prijedlog ugovora o studiranju i prijepis ocjena.

Learning Agreement – ugovor o studiranju na nematičnoj visokoobrazovnoj ustanovi kojim se definiše program studiranja za svakog studenta, a potpisuju ga student, matična ustanova i ustanova koja je domaćin. Ovim ugovorom se obezbjeđuje priznavanje realizovanog programa od strane matične ustanove. U osnovi se sačinjava preliminarni ugovor koji se može mijenjati uz saglasnost svih potpisnika.

Transcript of Records – prijepis ocjena je dokument koji ustanovi koja je domaćin pruža detaljne podatke o prethodno realizovanom programu na matičnoj instituciji (iskazanom i putem bodova ECT(A)S-a za svaki predmet) i postignutim rezultatima studenta. Uspjeh studenta se iskazuje kako na bazi važećeg domaćeg sistema ocjenjivanja, tako i primjenom opšte skale bodova ECT(A)S-a.

Information Package – „informacijski paket“, odnosno informator o studijama, predstavlja vodič kroz program i pravila studija na određenoj visokoškolskoj ustanovi, koji daje kompletну informaciju o obrazovnim profilima, predmetima, kursevima (obaveznim i izbornim), te sistemu studiranja. On obvezno mora da sadrži opis sadržaja predmeta, opis predviđenog opterećenja za njihovo savladavanje (bodove ECT(A)S-a) i detalje o sistemu polaganja ispita, te način ocjenjivanja. Istovremeno ovaj vodič zainteresovanim studentima i akademskom osoblju treba da pruži osnovne informacije o samoj ustanovi, uslovima

života (smještaj, osiguranje, medicinska zaštita) i ostalim aktivnostima na univerzitetu, fakultetu i njegovim odsjecima.

Diploma Supplement – dodatak diplomi je dokument koji se prilaže diplomi ili drugom dokumentu o završenom određenom stepenu studija. Ovim dokumentom se daje detaljan uvid u nivo, prirodu, sadržaj studija, te sistem i pravila studiranja na određenoj visokoškolskoj ustanovi. Dodatak diplomi sačinjava visokoobrazovna ustanova koja izdaje i diplomu u skladu s opštim modelom ovog dokumenta koji je usvojen na evropskom nivou.

Recognition of Diplomas/Qualification – priznavanje diploma, odnosno kvalifikacija, predstavlja postupak priznavanja određene kvalifikacije stečene u nekom drugom obrazovnom sistemu, uz procjenu i utvrđivanje ekvivalenta diplome (akademskog zvanja ili kvalifikacije) u odnosu na domicilniobrazovni sistem i važeću domicilnu nomenklaturu.

Kako se dodjeljuju bodovi ECT(A)S-a?

Prilikom izračunavanja broja bodova za određen predmet ili kurs, treba uzeti u obzir dva polazišta i standarda:

1. Jedna akademska godina nosi ukupno 60 bodova, jedan semestar 30, a jedan trimestar 20 bodova;
2. Student prilikom studiranja radi, kao i svaki drugi radnik (učestvuje u nastavi i konzultacijama, priprema se za nastavu, uči, priprema seminarske radove, projekte i sl.), prosječno ne više od 8 sati dnevno i to 5 dana nedjeljno, tj. ukupno 40 sati nedjeljno.

Ako se prihvati prosjek od 45 radnih nedjelja tokom jedne školske godine (po 15 nedjelja u dva semestra i 15 nedjelja za pripreme i ispite), te opterećenje od 40 sati nedjeljno, tada se dobije ukupno 1.800 radnih sati rada studenta tokom jedne školske godine. S obzirom da jedna školska godina nosi 60 bodova, možemo zaključiti kako jedan bod ECT(A)S-a odgovara naporu od približno 30 radnih sati. Ovakav model proračuna bodova ECT(A)S-a preuzeo je i Univerzitet u Zenici.

Kvantitativna procesna opterećenja studenta u savladavanju određenog studijskog programa predstavljaju jedan od najvećih izazova u primjeni sistema bodova i nešto oko čega se i danas na univerzitetima vode najveće rasprave. Posebno ako se ovaj sistem primjenjuje u smislu akumulacije bodova tokom studija. Iako još uvijek ne postoji opšta saglasnost o kriterijumima ove procjene, slijedeći primjeri mogu da posluže u orientacionoj procjeni i početnom sagledavanju moguće raspodjele bodova u okviru određenog nastavnog programa. U BiH nastavni proces na univerzitetima je generalno postavljen na 15 nedjelja nastave. Objektivno zbog ispitnih rokova u oktobru, februaru ili junu, nastavni proces najčešće traje 12 nedjelja, te bi tako ovu činjenicu trebalo uzeti u obzir kod definisanja opšte politike bodovanja ECT(A)S-om na nivou bosanskohercegovačkih univerziteta na nekom eventualnom zajedničkom projektu.

Kvantitativna procjena individualnog rada studenta potrebnog za uspješan završetak određenog programa, kursa ili predmeta, nesumnjivo je najteži dio u pripremi ove procedure. Ona zavisi od naučne discipline i složenosti predviđenog programa. Pritom, treba imati u vidu vrijeme potrebno za sakupljanje i odabiranje literature u vezi s temom i predmetom, za čitanje literature, pripremu pisanog i usmenog dijela ispita, pisanje seminarskog ili završnog rada, nezavisni rad u laboratoriji... Bez obzira na sve navedeno, mora se postaviti dovoljno konzistentan sistem jednak za sve jer dolazimo u opasnost da ECT(A)S bude prilagođavan prema pojedinačnim predmetima, odnosno nastavnicima. U procjenama bi bilo korisno primjeniti i određena opšta pravila o vremenu potrebnom za savladavanjem pisanog teksta koja ovdje nećemo elaborirati.

Kada se aktiviraju bodovi ECT(A)S-a?

Važno je napomenuti da se bodovi ECT(A)S-a aktiviraju tek po uspješnom kompletiranju čitavog kursa, odnosno tek po upisu ocjene za položeni ispit.

Kojim predmetima ili kursevima se dodjeljuju bodovi ECT(A)S-a?

Bodove ECT(A)S-a trebalo bi dodijeliti svim predmetima ili kursevima, i obaveznim i izbornim. Bodove treba dodijeliti i radu na projektima (naučnim i stručnim), različitim radovima, disertacijama, kao i praktičnom radu, ukoliko su ove aktivnosti sastavni dio nekog programa, kako na osnovnim, tako i na postdiplomskim studijama. Drugim riječima, svi se predmeti predmeti ravnopravno tretiraju bez obzira na njihovu važnost.

Da li bodovi ECT(A)S-a određuju nivo ili težinu predmeta ili kursa?

Ne! Nivo predmeta ili kursa ne može biti određen bodovima ECT(A)S-a. Predmet ili kurs koji je zahtjevniji i napredniji, ili na određenom višem nivou, ne mora da nosi više bodova ECT(A)S-a od kursa koji je manje zahtjevan. U ECT(A)S-u nivo predmeta ili kursa opisan je u informacijskom vodiču te ustanove. Tu su navedeni ciljevi kursa, nivo znanja koji je preduslov za pohađanje predmeta ili kursa, metode predavanja i učenja koje se koriste, način ocjenjivanja i opis sadržaja kursa. Sve ovo pomaže studentu i koordinatoru za ECT(A)S matične obrazovne ustanove da procjeni podesnost određenog kursa za prijenos i nivo na kome će biti priznat u programu u matičnoj ustanovi.

Da li su bodovi ECT(A)S-a u direktnoj vezi s brojem časova nastave?

U najjednostavnijem slučaju – da! Ali ponovno treba naglasiti da se bodovi ECT(A)S-a ne zasnivaju samo na broju časova nastave (predavanja, seminari, vježbe, konsultacije) već na kompletном radu koji ta nastava inicira (terenski rad, učenje, rad na računaru i dr.). Kada

se nastava, koja traje godinu dana na nekoj obrazovnoj ustanovi, sastoji samo iz tradicionalnih predavanja, konsultacija i ispita, veoma je vjerovatno da je obim nastave u direktnoj vezi s radom studenta, pa i s bodovima ECT(A)S-a kursa. Priroda ovog odnosa može da se mijenja shodno tome kako se kurs razvija. Ovo će biti očigledno ako uzastopne godine kursa imaju različit zbir nastave, a pritom bi svaka godina trebala da ima zbir od 60 bodova. Susjedne institucije koje podučavaju studente različitih sposobnosti mogu da izaberu različite strategije podučavanja.

Šta je s problemom procjene formalne dužine studija?

U nekim sistemima visokog obrazovanja prosječno vrijeme koje je studentima potrebno da završe studij duže je od propisanog vremena trajanja studija. Bodove ECT(A)S-a uvek treba dodjeljivati propisanoj dužini studija, a ne prosječnom vremenu koje je lokalnim studentima potrebno da bi te studije završili. Ovo može da stvori probleme gostujućim studentima jer će za program studija koji nosi 60 bodova možda morati da uložiti više rada od prosječnog lokalnog studenta.

Koja je razlika između dodjele bodova predmetima i dodjele bodova studentima?

Bodovi ECT(A)S-a namjenjeni su predmetima, ali student dobija bodove samo ako uspješno završi predmet prema važećim kriterijima na ustanovi gdje predmet ili kurs pohađa. Drugim riječima, studenti ne dobijaju bodove ECT(A)S-a samo za pohađanje nastave, zbog boravka u inostranstvu ili na drugoj domaćoj instituciji. Oni moraju položiti ispite prema propisima ustanove domaćina i time ispuniti ciljeve kursa koje propisuje program.

Kako riješiti problem različitog sadržaja i obima ispita na matičnoj ustanovi i ustanovi koja je domaćin?

Puno priznavanje podrazumijeva ne samo to da period studiranja na drugoj instituciji zamjenjuje uporedan period studiranja na matičnoj ustanovi, već i to da ispitni položeni na drugoj ustanovi zamjenjuju ispite na matičnoj. Ponekad, matični ispitni pokrivaju širi obim predmeta i ne mogu biti formalno zamjenjeni. U takvim slučajevima matična ustanova studentu morada pružiti garanciju da će ispitni položeni na ustanovi domaćinu biti uzeti u obzir, npr. izuzimanjem odgovarajućeg dijela gradiva pri polaganju završnog ispita na matičnoj ustanovi.

Kako se prenose bodovi ECT(A)S-a?

Prijenos bodova mora biti propraćen odgovarajućom dokumentacijom i ugovorima koje sklapaju student, matična ustanova i ustanova domaćin koja prima studenta. Matična ustanova i ustanova domaćin pripremaju i razmjenjuju prijepise ocjena i drugih podataka

za svakog studenta koji odlazi da studira na nematičnu obrazovnu ustanovu u zemlji ili inostranstvu, te pritom koristi ECT(A)S prije i poslije perioda studiranja na nematičnoj obrazovnoj ustanovi. Student ima pravo da dobije prijepis ocjena za svoje potrebe. Matična ustanova priznaje broj bodova koje su njeni studenti stekli na partnerskoj ustanovi u zemlji ili inostranstvu, tako da bodovi za položen predmet ili kurs daje garanciju da će bodovi za odobren program studija biti preneseni.

Šta se dešava u slučaju neuspjeha na ispitu?

Odgovornost za dodjeljivanje bodova ima obrazovna ustanova koja je domaćin pa se studenti ponekad vrate kući s nešto manje bodova nego što su očekivali. Ako ustanova domaćin sopstvenim studentima nudi drugu šansu za procjenjivanje znanja, gostujući bi student onda trebao da iskoristi tu mogućnost. Kada to nije moguće, pitanje daljeg napredovanja studenta ostaje na matičnoj ustanovi, u skladu s njenim pravilima studiranja. Uvijek postoji mogućnost da student u sljedećem semestru nadoknadi broj bodova nekim drugim kursem, kako bi mu konačan zbir bodova na kraju studija bio maksimalan.

U slučaju ozbiljnog neuspjeha student bi trebao da ponovi potrebnii period studiranja na matičnoj ustanovi, produžavajući tako svoje studije. Bodove iz kurseva u kojima je bio uspješan svakako bi trebalo prenijeti.

Šta je to modularizacija nastave?

U nekim obrazovnim sistemima programi studija su podijeljeni na odgovarajuće cjeline, tzv. module. Cilj modularizacije nastave jeste bolje profilisanje nastavnih sadržaja i njihovo povezivanje usmjereni ka postavljenim ciljevima ukupnog nastavnog programa. U široj tematskoj oblasti, bitnoj za određenu završnu kvalifikaciju, moduli obuhvataju blokove nastave i drugih aktivnosti studenata usmjerenih ka stjecanju specifičnih znanja i vještina (praktična nastava, terenski rad, rad na projektima, seminarски radovi).

Postoji više nivoa modularizacije nastave, pri čemu je određeni modul uvijek jedan zatvoren dio neke cjeline (predmeta, grupe predmeta ili cijelog obrazovnog profila). Načini modularizacije nastave veoma su različiti i ne mogu im se dati opšte pretpostavke. U nekim slučajevima modularizacija podrazumijeva grupisanje manjih nastavnih cjelina iz određene oblasti, a u drugim podjelu velikih blokova nastave na manje cjeline, pri čemu je jedan od ciljeva postizanje ravnomjernije raspodjele opterećenja studenata tokom studija. Moduli mogu biti obavezni i izborni, poželjno je da nose približno isti broj bodova ECT(A)S-a, a njihovim kombinovanjem može se obezbjediti raznovrsnost izlaznih profila.

Rezultat procesa učenja i kompetencije

Krajnji rezultat nastavnog procesa definiše se na tri nivoa:

- nivo cjelokupnog programa na osnovu kojeg student stječe zvanje;
- nivo svake godine studija u okviru tog programa;
- nivo svakog predmeta, kursa ili modula.

Pod pojmom krajnji rezultat nastavnog procesa podrazumijeva se stečeno znanje, analitičke i praktične vještine, itd.

U slijedećem koraku vrši se procjena koliko je vremena potrebno da bi se postigao svaki od navedenih krajnjih rezultata nastavnog procesa. Proračun se zasniva na prepostavci šta jedan prosječan student može da uradi za neko određeno vrijeme. U slučaju da se ovaj proračun ne poklapa s raspoloživim vremenom, neophodno je načinuti kompromis između, s jedne strane, nivoa znanja i vještina prema predviđenim krajnjim rezultatima nastavnog procesa, i s druge strane, raspoloživog vremena. To znači da će se krajnji rezultat nastavnog procesa najvjeroatnije morati prilagoditi, te realnije procjeniti ukupno trajanje studija za prosječnog studenta. Ukoliko se ovaj proces izvede na pravi, odnosno konzistentan način, znaće se koliko je vremena dovoljno za savladavanje svakog predmeta, kursa ili modula, te koliki se broj bodova tim jedinicama dodjeljuje.

Univerzitet treba da za svaki predmet, kurs ili modul, koji je definisan u informacijskom vodiču, opiše šta je to što se očekuje od studenta da zna i razumije, kojim vještinama treba da vlada, te koji je način provjere i ocjenjivanja da li je to i postignuto.

Skala rangiranja ECT(A)S-a

Ocjenvivanje, tačnije, rangiranje prema skali ECT(A)S-a, nema za cilj zamjeniti postojeće nacionalne sisteme. Naprotiv, cilj uvođenja skale ECT(A)S-a jeste da nacionalne sisteme ocjenjivanja napravi transparentnijim i razumljivijim drugim sistemima širom Evrope, te da kao takav posluži poboljšanju mobilnosti studenata i akademskog osoblja. Ocjenjivanje putem skale ECT(A)S-a stoga nema bilo kakvu nacionalnu uslovljenoš, nego je usmjereno na ocjenu sposobnosti studenta u odnosu na druge studente unutar istog sistema.

Ocjena ECT(A)S-a zasnovana je na principu rangiranja studenata unutar jedne određene skupine, pri čemu su osnovne dvije skupine:

- a) grupa studenata koja je dobila prolaznu ocjenu iz ispitivanog predmeta; i
- b) grupa studenata koja nije zadovoljila postavljene kriterije.

Obje ove grupe dalje se ocjenjuju nezavisno jedna od druge, s tim da se:

1. studenti prve grupe dijele u pet podgrupa:

- najboljih 10% -ocjena A;
- sljedećih 25% - ocjena B;
- sljedećih 30% - ocjena C;
- sljedećih 25% - ocjena D;
- posljednjih 10% - ocjena E prema tabeli 1;

2. studenti druge grupe, odnosno oni koji nisu zadovoljili postavljene kriterije dijele se u dvije podgrupe:

- FX (Fail - potreban je određeni dodatni rad kako bi mu mogli dodijeliti bodovi); te
- F (Fail-pao; potreban je značajan rad za stjecanje bodova).

Tabela 1. Skala rangiranja studenata ECT(A)S-om

Ocjena ECT(A)S-a	% od ukupnog broja studenata koji su s uspjehom okončali kurs ili predmet	Komentar
A	10	Skala ECT(A)S-a ne koristi opisna objašnjenja postignutog uspjeha tipa "odličan", "vrlo dobar" itd.
B	25	
C	30	
D	25	
E	10	
FX	--	
F	--	

Neophodni preduslovi za dodjelu ocjene ECT(A)S-a jesu posjedovanje odgovarajućeg, dovoljnog broja podataka o ispitu, ukupan broj studenata na ispitu itd. Posmatrana grupa studenata mora biti dovoljno velika da pruži zadovoljavajući statističku ocjenu skupa, uz odgovarajući statističku obradu podataka, te kontrolu kvaliteta ostvarenih rezultata.

Visokoobrazovne ustanove bi trebalo da obezbijede ocjene ECT(A)S-a za sve studente, ali i da uvaže ocjene ECT(A)S-a koje su stečene na drugim ustanovama.

Upotreba skale rangiranja ECT(A)S-a nije obavezna, ali se njeno korištenje preporučuje svim ustanovama koje primjenjuju bodovni sistem ECT(A)S-a.

Prema *Pravilniku o ECT(A)S-u Univerziteta u Zenici* koristi se slijedeća tabela vrednovanja rada studenta:

Ocjena ECT(A)S-a	Ocjena	Opis
A	10	izvanredan uspjeh
B	9	iznad prosjeka
C	8	prosječno s manjim greškama
D	7	dobro sa značajnim nedostacima
E	6	zadovoljava minimalne kriterije
F, FX	5	ne zadovoljava

KLJUČNI DOKUMENTI ECT(A)S-a

Informacijski vodič (Information Package/Course Catalogue)

Informacijski vodič predstavlja jedan od važnijih dokumenata ECT(A)S-a koji studijske programe visokoobrazovnih ustanova čini lako uporedivim i razumljivijim za studente i nastavno osoblje u zemlji i inostranstvu. Zbog toga je poželjno da ovaj dokument bude preveden, odnosno da je njegova verzija na engleskom jeziku dostupna na Internetu ili u formi štampane publikacije. Informacijski vodič treba da svim zainteresiranim stranama pruži uvid u osnovne informacije o obrazovnoj ustanovi i akademskom okruženju, kao i sve praktične informacije neophodne za boravak i studiranje u određenom mjestu (mogući smještaj, kulturni i sportski život, lokalnu historiju i historiju univerziteta, ekonomski prilike i životni standard). Najčešće informacijski paket je dostupan na web stranici univerziteta.

Pored studijskih programa i nastavnih planova, informacijski vodič treba da sadrži i popis i pregled svih dokumenata ECT(A)S-a neophodnih za aktiviranje mobilnosti studenata. Ipak, konačni format, obim i sadržaj informacijskog vodiča zavisi od potreba i mogućnosti određenog univerziteta.

Sama struktura dokumenta data je preporukama EU-a.

Prijavni list (Student Application Form)

Prijavni list je kreiran za one studente koji imaju namjeru da jedan određeni dio svoga školovanja provedu na nekoj drugoj vanmatičnoj obrazovnoj ustanovi, u zemlji ili inostranstvu. Za one studente koji imaju namjeru diplomirati na nekoj drugoj ustanovi, ovaj dokument nije potreban jer će se oni na tu ustanovu upisati u skladu s važećim procedurama upisa, pa će samim tim i popunjavati neke druge odgovarajuće prijavne obrasce. Prijavni

list sadrži osnovne informacije o studentu koje su neophodne obrazovnoj ustanovi koja prihvata studenta na određeni vremenski period. Navedena ustanova može tražiti i određene dodatne informacije, kao što su način smještaja studenta, njegovo zdravstveno stanje i tome slično, a koje se dostavljaju odvojeno od prijavnog lista jer nisu njegov sastavni dio. Prijavni list ima odgovarajuću standardnu formu, no obrazovna ustanova može sama kreirati njegov izgled. Upotreba prijavnog lista se strogo preporučuje za sve mobilne studente.

Ugovor o učenju (Learning Agreement)

Ugovor o učenju se takođe odnosi samo na mobilne studente, a sadrži spisak svih predmeta ili kurseva koje student planira slušati na obrazovnoj ustanovi koja ga prihvata. Pored spiska predmeta, lista sadrži i šifre tih predmeta, kao i ukupan broj bodova ECT(A)S-a koje nose ti predmeti. Ugovor o učenju potpisuju student, službeni predstavnik matične obrazovne ustanove i odgovorno lice na ustanovi koja prihvata studenta i koja garantuje da gostujući student može slušati sve navedene predmete ili kurseve. Ugovor o učenju garantuje studentu prijenos bodova za uspješno okončane kurseve ili predmete na matičnu ustanovu, a odgovarajuće tijelo matične ustanove brine se o priznavanju prenesenih bodova. Dakle, student nema potrebu da pregovara s pojedinim profesorima o priznavanju ispita položenog na drugoj obrazovnoj ustanovi, a koji je definisan ugovorom o učenju. Ugovor o učenju, zajedno s prijepisom ocjena, garantuje punu prepoznatljivost i priznavanje položenih ispita. Ukoliko, nakon dolaska studenta, dođe do promjena plana i programa na obrazovnoj ustanovi koja je domaćin, svaka takva promjena mora biti zabilježena u ugovoru o radu i potpisana od sve tri zainteresirane strane. Preporučuje se da, uz ugovor o učenju, ustanova prilaže i potvrdu priznavanja koja bi sadržavala kurseve ili predmete koje bi matična ustanova trebala da prizna nakon uspješnog povratka svoga studenta. Na ovaj način trebalo bi biti potpuno jasno koji obim studija na nematičnoj obrazovnoj ustanovi zamjenjuje tačno definisani obim studija na matičnoj ustanovi.

Inače, preporučuje se upotreba standardnih formi ovog dokumenta, iako obrazovne ustanove mogu koristiti i vlastite forme ugovora o učenju. Bitno je napomenuti da mnoge ustanove ovaj dokument ne koriste samo u slučaju mobilnih studenata, već i kao dio njihovog bodovnog sistema. Naime, takve ustanove svaki semestar prave novi ugovor o učenju sa studentom. Ovaj se način pokazao izuzetno korisnim u slučaju sprječavanja konfliktnih situacija prouzrokovanih željom studenta da odabere kurs ili predmet koji se ne poklapa sa zahtjevima plana i programa odabrane studijske grupe ili smjera.

Prijepis ocjena (Transcript of Records)

Prijepis ocjena koristi se radi dokumentovanja uspjeha studenta tokom određenog perioda studija, a u njemu se navode predmeti ili kursevi koje je student slušao, stečeni bodovi, ocjene izražene lokalnim sistemom ocjenjivanja i odgovarajućom skalom rangiranja ECT(A)

S-a. Dakle, ovaj dokument prikazuje količinu uloženog rada studenta, ali i razinu njegovog uspjeha.

Kod mobilnih studenata, ovaj se dokument izdaje dva puta. Prvi put dokument izdaje matična obrazovna ustanova koja ga mora poslati ustanovi domaćinu koja prihvata studenta i to prije samog njegovog dolaska. Na ovaj se način ustanovi koja je domaćin obezbjeđuje uvid u kurseve ili predmete koje je student položio i njegov postignuti uspjeh. Drugi put ovaj dokument izdaje ustanova koja je bila domaćin i šalje ga matičnoj ustanovi na kraju provedenog perioda studiranja na toj instituciji. Prijepis ocjena je standardna forma za prikupljanje podataka o svim aktivnostima studenta koji su ključni element njegove akadem-ske prepoznatljivosti, odnosno priznavanja ostvarenih rezultata. Stoga je veoma važno utvrditi ko je odgovoran za izdavanje ovih dokumenata i proceduru izdavanja. Takođe, važno je naglasiti kako i akademsko i administrativno osoblje mora biti upoznato s ovom formom, načinom korištenja podataka iz prijepisa ocjena, te koji je način „pretvaranja“ unesenih ocjena. Uspjeh svih studenata, a ne samo onih mobilnih, trebao bi biti praćen i unošen u odgovarajuću informatičku bazu podataka. Navedena baza podataka trebala bi omogućavati da se za svakog studenta može napraviti prijepis ocjena koji bi bio sastavni dio dodatka diplomi koji se izdaje svim diplomantima, bili oni mobilni ili ne.

Kada je u pitanju prijepis ocjena, preporučuje se upotreba standardnih oblika ovog dokumenta, iako obrazovne ustanove mogu koristiti i vlastite forme.

Kakva je razlika između prijepisa ocjena i dodatka diplomi?

Dodatak diplomi je dokument vezan za stečenu kvalifikaciju koji služi kao dopuna zvaničnoj diplomi i sadrži čitav plan i program studija na kojem je student diplomirao. Ovaj dokument sadrži listu svih aktivnosti koje je student obavio prilikom stjecanja određene kvalifikacije. U tom smislu, dodatak diplomi je zbir svih prijepisa ocjena koji su studentu izdati u toku njegovog školovanja. U stvari, dobra je praksa pod tačkom 4.3. standardnog formata dodatka diplomi, unijeti prijepise ocjena.

Dodatak diplomi (Diploma Supplement)

Dodatak diplomi je, dakle, prilog zvaničnoj diplomi koji treba da pomogne boljem razumijevanju stečene kvalifikacije i rada koji uložen tokom stjecanja te kvalifikacije. Dodatak diplomi izdaje se svakom studentu za svaki vid kvalifikacije, po diplomiranju, odnosno po uspješnom okončanju studijskog programa. Izdavanje je besplatno, a dokument bi trebao biti dvojezičan. Standardni format dodatka diplomi preciziran je preporukama Evropske komisije, Vijeća Evrope i UNESCO-a, te podržan od strane zemalja potpisnica *Bolonijske deklaracije*.

KLJUČNE OSOBE U ECT(A)S-u

Koordinatori za ECT(A)S

Od obrazovnih ustanova očekuje se da imenuju službenog koordinatora za ECT(A)S na razini ustanove, kao i koordinatore za ECT(A)S na nižim razinama kao što su fakulteti, departmani i slično.

Nivo i obim obaveza i zadataka ovih koordinatora može biti specifičan i različit od ustanove do ustanove, ali opšte preporuke jesu da na svakoj visokoobrazovnoj ustanovi djeluje jedan službeni koordinator za ECT(A)S, koordinatori za ECT(A)S na razini organizacionih jedinica, kao i odbor za ECT(A)S na nivou ustanove, odnosno univerziteta.

Prema Pravilniku o ECT(A)S-u Univerziteta u Zenici koordinator za ECT(A)S na nivou Univerziteta obavlja sljedeće poslove:

- potiče i razvija ukupnu implementaciju principa i ustrojstva ECT(A)S-a, kao i mehanizama za prijenos i akumulaciju bodova na Univerzitetu;
- nadgleda i koordinira mehanizme za ispravno korištenje ECTAS-a na Univerzitetu i na fakultetima Univerziteta;
- vodi sjednice i odgovoran je za arhivu Odbora za ECT(A)S Univerziteta;
- olakšava praktičnu implementaciju ECT(A)S-a, te pruža podršku, organizuje i koordinira rad koordinatora za ECT(A)S na fakultetima Univerziteta;
- vodi brigu o pravilnom i konzistentnom načinu prijenosa i akumulacije bodova ECT(A)S-a na svim fakultetima Univerziteta;
- učestvuje u provedbi administrativnih i akademskih aspekata ECT(A)S-a;
- informiše i savjetuje studente o svim aspektima ECT(A)S-a i promoviše principe ECT(A)S-a;
- promoviše mobilnost studenata i akademskog osoblja, kako na Univerzitetu, tako i izvan Univerziteta u okviru programâ međunarodne saradnje;
- u saradnji s koordinatorima za ECT(A)S fakulteta, koordinira pripremu, izradu i distribuciju svih informacija u pisanoj i elektronskoj formi u vezi s aktivnošću i promocijom ECT(A)S-a;
- odgovara za ugovorene sporazume s Evropskom unijom i državnom institucijom za dodjelu grantova;
- po potrebi učestvuje u radu Odbora za kvalitet Univerziteta;
- učestvuje u radu Komisije za priznavanje položenih ispita Univerziteta.

Prema istom Pravilniku, koordinatori za ECT(A)S na fakultetima jesu kontakt osobe za studente i akademsko osoblje unutar tih fakulteta gdje obavljaju slijedeće poslove:

- potiču i razvijaju ukupnu implementaciju principa i ustrojstva ECT(A)S-a, kao i mehanizama za prijenos i akumulaciju bodova na fakultetu;
- vode brigu o pravilnom i konzistentnom načinu prijenosa i akumulacije bodova ECT(A)S-a na fakultetu Univerziteta;
- osiguravaju svaku vrstu pomoći potencijalnim mobilnim studentima, a posebno potrebne informacije i aplikacije s drugih obrazovnih ustanova;
- osiguravaju izdavanje prijepisa ocjena za sve mobilne studente nakon okončanja njihovog studijskog boravka ili pri odlasku na studijski boravak na drugu obrazovnu ustanovu;
- pomažu studentima u praktičnim detaljima ECT(A)S-a (pomažu studentima pri popunjavanju studentskih aplikacija, pojašnjavaju procedure akademske prepoznatljivosti i dokumenata, usmjeravaju studente kako da osmisle program kombinujući akademske zahtjeve s individualnim interesima, itd.)
- prate proces izrade dodataka diplomi;
- učestvuju u izradi novih i revidiranju postojećih nastavnih planova i programa;
- odgovaraju za komunikaciju između fakulteta i inozemnih institucija u vezi s ECT(A)S-om;
- pripremaju neophodne informacije koje se tiču ECT(A)S-a na njihovom fakultetu;
- odgovorni su za neometanu integraciju gostujućih studenata na njihovom fakultetu;
- osiguravaju potrebnu pomoć studentima svoga fakulteta koji odlaze na druge obrazovne ustanove i održavaju s njima redovne kontakte;
- po potrebi učestvuju u radu odbora za kvalitet organizacione jedinice, odnosno fakulteta;
- učestvuju u izradi samoevaluacijskih izvještaja;
- učestvuju u pripremnim aktivnostima za određene akreditacije organizacione jedinice, odnosno fakulteta, kao i Univerziteta;
- učestvuju u radu komisije za nastavu - priznavanje položenih ispita; te
- obavljaju ostale poslove po nalogu koordinatora za ECT(A)S Univerziteta.

Savjetnici za ECT(A)S

Ovi savjetnici imaju zadatak da pruže svu neophodnu pomoć visokoobrazovnim ustanovama u njihovoј zemlji u implementaciji ECT(A)S-a, te se shodno tome imenuju na nivou jedne države. Oni su dio tima promotora „Bolonje“, rasprostranjenih širom evropskog kontinenta, koji su uključeni u različite aspekte implementacije Bolonjskog procesa. Nažalost, Bosna i Hercegovina još uvijek nije imenovala svoje savjetnike za ECT(A)S.

MJERENJE OPTEREĆENJA

Odbor za ECT(A)S Univerziteta u Zenici u saradnji s univerzitetskim Odborom za kvalitet kreirao je anketu za studente i organizirao redovno anketiranje studenata, nakon polaganja njihovih ispita, kojim se nastoji izmjeriti tzv. „opterećenje“ studenta. Anketiranje se obavlja dva puta godišnje, na početku nastave u zimskom i ljetnom semestru, kako bi se pokrili ispitni koji su studenti polagali u prethodnom vremenskom periodu.

Anketiranje je važno i značajno zato što studenti, prema vlastitom nahođenju, ocjenjuju koliko im je vremena bilo potrebno za savladavanje i izradu određenih dijelova ispita, odnosno pojedinog predmeta. Veoma je bitno napomenuti da studenti ocjenjuju svaku svoju pojedinačnu aktivnost kao što su: priprema za pisani dio ispita, priprema za usmeni dio ispita, priprema i utrošeno vrijeme za izradu seminar skog rada, priprema i izrada kolokvija u toku slušanja određenog predmeta, te sve ostale dodatne aktivnosti koje se sprovode tokom slušanja određenog predmeta.

Anketiranje provode koordinatori za ECT(A)S fakulteta na nivou organizacione jedinice Univerziteta, odnosno fakulteta, te vrše odgovarajuće analize i porede dobivene rezultate s rezultatima ranijih anketa.

Nakon analize na nivou fakulteta, kreira se uporedna anketa na razini cijelog Univerziteta i poredi s rezultatima iz prethodnih godina.

Rezultati ankete razmatraju se prvo na nivou organizacionih jedinica, te nakon usvajanja i donošenja odgovarajućih zaključaka naučno-nastavnih vijeća fakulteta, zbirni rezultati ankete upućuju se Senatu Univerziteta na konačno razmatranje.

ANKETA ZA PROVJERU STUDENTSKOG OPTEREĆENJA

Školska godina:

Fakultet:

Naziv predmeta	Semestar	Vrijeme (u satima) utrošeno na:					Ukupno (sati)
		Izradu seminar skih radova/programa	Pripremu kolokvija	Pripremu pismenog ispita	Pripremu usmenog ispita	Ostalo	
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							

Takođe, važan element u praćenju funkcionisanja ECT(A)S-a na nivou Univerziteta u Zenici predstavlja Integralni informacijski sistem Univerziteta (ISN³IP) koji je u primjeni od kraja 2011. godine.

Softver ovog sistema sastoji se od četiri modula, prema slijedećim karakteristikama:

Modul: Studentska služba

- svi poslovi studentskih službi obavljaju se digitalno, putem Informacijskog sistema, izuzev onih poslova za koje zakon predviđa da se obavljaju ručno (npr. vođenje matičnih knjiga);
- studenti prijavu na ispite vrše *online*, nakon što studentske službe objave njihove termine;
- zahtjeve za različita uvjerenja o njihovom statusu student takođe postavlja *online*, studentske službe navedene zahtjeve obrađuju, te se traženo uvjerenje automatski štampa iz Sistema;
- prijave za ispit štampa sâm sistem, nakon polaganja ispita, koje se onda dostavljaju odgovarajućem profesoru sa svim potrebnim podacima;
- svi obrasci studentskih službi definisani su Sistemom, te se potrebni podaci unose digitalno u studentskim službama – ipak, neke obrasce, kao što je, npr., semestralni list, studenti i dalje, zbog zakonskih odredbi, moraju popunjavati svojeručno;
- aplikacija je prilagođena Bolonjskom procesu (odvija se po semestrima, a ne po godinama):
 - diploma i dodatak diplomi štampaju iz sistema;
 - uvjerenje o položenim ispitima štampa se iz sistema;
 - Sistem omogućava vođenje evidencije o broju održanih vježbi, predavanja, laboratorija, uključujući bodove i ECDL kodove;
- podržava obavezne i izborne predmete;
- podržava kolizione predmete;
- podržava ljetnu školu koju predviđa Bolonjski proces;

Modul: Profesor

- daje pregled ispitnih rokova;
- omogućuje ocjenjivanje studenata;
- daje pregled broja studenata prijavljenih za njegova predavanja;

Modul: Student

- Sistem nudi mogućnost izmjene dijela opštih podataka;
- omogućuje prijavu ispita;
- daje pregled ocjena;

- omogućuje slanje zahtjeva za statusna uvjerenja;
- daje pregled statusa zahtjeva za statusna uvjerenja;
- omogućuje prijavu predmeta za tzv. "ljetnu školu", koju predviđa Bolonjski proces;
- omogućuje prijavu izbornih predmeta za slušanje;
- omogućuje prijavu kolizionih predmeta;

Modul: Interne evaluacije stanja

- Sistem omogućava praćenje naučnoistraživačkog rada (objavljene radove na konferencijama; objavljene radove u periodici; štampanje naučnih i stručnih knjiga; realizirane projekte; održane konferencije i seminari)

ECT(A)S KROZ KOMINIKEE

S obzirom da je jedan od glavnih ciljeva Bolonjskog procesa promoviranje mobilnosti, pitanje interpretacije bodova ECT(A)S-a u mobilnosti zauzima posebno mjesto. Imajući u vidu posljednje zaključke eksperata Evropske unije, koji su usvojeni na konferenciji u *Vilniusu, održanoj u junu 2012. godine*, Kathleen Ordnung smatra kako period koji se provede izvan matične institucije „nosi“ najmanje 15 bodova ECT(A)S-a ili tri mjeseca trajanja boravka (bodovi mobilnosti), te da su ti bodovi jednaki onima koje student provede na matičnom studijskom programu.

Bolonjski proces inducirao je promjenu u sistemu nivoa obrazovanja kroz implementaciju alata koji povećavaju transparentnost u mobilnosti. Ovi instrumenti podrazumijevaju trociklični sistem obrazovanja, razvoj kvalifikacijskog okvira i Evropskog sistema prijenosa bodova (ECTS-a), uz izdavanje posebnog dokumenta dodatka diplomi, te sistem osiguranja kvaliteta.

Ako pogledamo implementaciju ECT(A)S-a, možemo zaključiti kako je ovaj sistem gotovo implementiran. Ipak, tzv. izlazna znanja (*learning outcomes*) još uvijek nisu kompletirana jer određeni sistemi koriste drugi sistem bodovanja, a ne ECT(A)S.

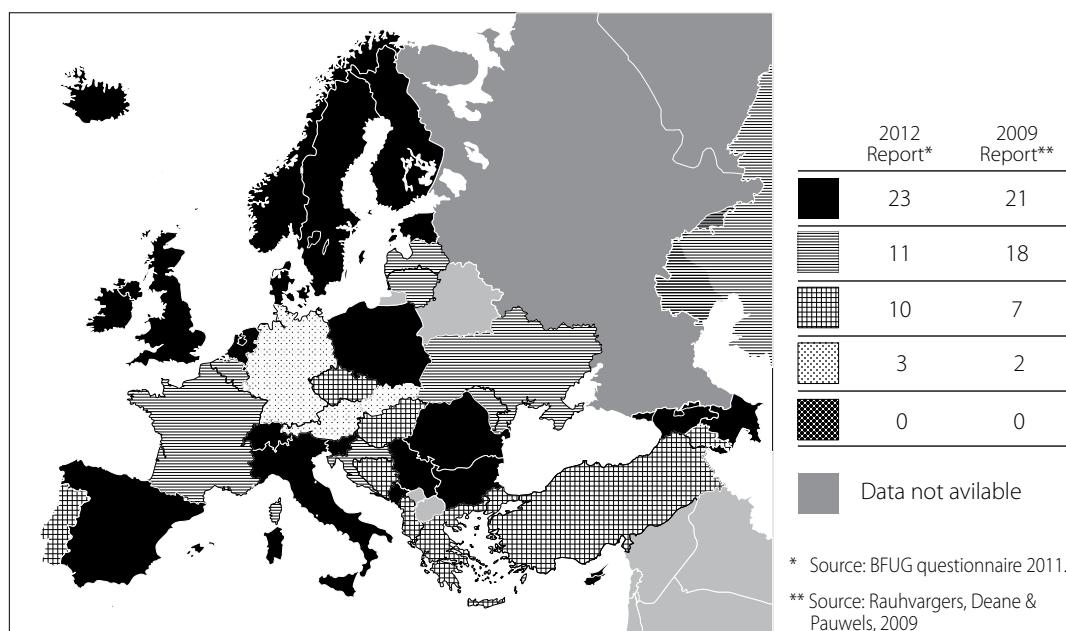
Pored standardnog načina stjecanja znanja i uobičajenog načina „prikupljanja“ bodova, bodovi ECT(A)S-a mogu se obezbjediti i aktivnostima koje nisu direktno vezane za visoko obrazovanje, što uključuje programe cjeloživotnog učenja prepoznate od strane univerziteta. Ministri potpisnici *Bolonjske deklaracije*, na konferenciji u Pragu, zaključili su kakobodovni sistem kao što je ECT(A)S ili drugi kompatibilni sistemi omogućavaju dvostruku funkciju, tj. transferabilnost i akumulaciju, s tim da je u Bergenu donešen zaključak o visini i rasponu bodova za prva dva ciklusa učenja.

Naime, 2005. godine EHEA je usvojila setove raspona bodova prema kojima prvi ciklus obuhvata raspon od 180 do 240 bodova ECT(A)S-a, drugi ciklus raspon od 60 do 120 bodova ECT(A)S-a, te najmanje 60 bodova ECT(A)S-a za drugi ciklus.

Ne postoji jedinstven model programa prvog ciklusa unutar EHEA-e. Većina zemalja ima kombinaciju od 180 bodova ECT(A)S-a i 240 bodova ECT(A)S-a. Jedinstveni programi *bachelor* dodiplomskog programa od 180 bodova ECT(A)S-a postoje u flamanskoj zajednici u Belgiji, te u Francuskoj, Italiji, Lihtenštajnui Švicarskoj. Finska takođe ima jaku predispoziciju prema modelu od 180 bodova ECT(A)S-a, s tim da ti podaci pokrivaju samo podatke na univerzitetima koji ne uključuju profesionalni edukacioni sistem. Model od 180 bodova ECT(A)S-a takođe dominira u više od 75% programa u više od 14 visokoobrazovnih sistema unutar EHEA-e.

Evropski sistem prijenosa bodova i sistem akumulacije je sistem orijentiran prema studentu zasnovan na studentskom opterećenju koji je neophodan da bi se dosegli specifični ishodi učenja. Ovaj sistem je u suštini osmišljen 1989. godine radi priznavanja i prepoznavanja perioda studiranja koji je neki student proveo u inostranstvu. Razvijan je kontinuirano i implementiran u većinu programa na obrazovnim ustanovama, u regijama, nacionalnim sistemima, te evropskom nivou. Akumulacija bodova predstavlja alokaciju bodova prema svakoj pojedinačnoj komponenti studijskog programa prema ukupnom broju bodova koji su potrebni za kompletiranje određenog studijskog programa, te je ovo postala praksa koja se svakodnevno unapređuje unutar prostora EHEA-e.

Pravilna implementacija ECT(A)S-a veoma je važna za postizanje ciljeva ukupnog Bolonjskog procesa. Akumulacija bodova određeni studijski program čini transparentnijim i osigurava facilitaciju ishoda učenja koji su dostignuti na drugim nematičnim ustanovama, kako domaćim tako i inostranim, kao i onim ishodima koji su postignuti izvan sistema formalne edukacije.

Bodovi ECT(A)S-a su pripojeni svim komponentama na svim VŠU, omogućavajući prijenos i akumulaciju bodova ECT(A)S-a i dobro su povezani s ishodima učenja

Bodovi ECT(A)S-a su pripojeni svim komponentama na više od 75% VŠU programa, omogućavajući prijenos bodova i akumulaciju; bodovi ECT(A)S-a su povezani s ishodima učenja

Bodovi ECT(A)S-a su pripojeni kod 50% do 75% VŠU programa i bodovi ECT(A)S-a su povezani s ishodima učenja

Bodovi ECT(A)S-a su pripojeni u najmanje 49% VŠU programa ili se koristi sistem bodovanja koji nije u potpunosti kompatibilan s ECT(A)S-om

Bodovi ECT(A)S-a su pripojeni u najmanje 49% VŠU programa ili se ECT(A)S koristi u programima samo za prijenos bodova

Prikaz implementacije ECT(A)S-a tokom 2010. i 2011. godine (Izvor. EHEA 2012. Bologna Implementation Report, pg. 49, Figure 2.15)

SMJERNICE

Bodovi ECT(A)S-a dodjeljuju se svim komponentama programa visokog obrazovanja, te omogućavaju prijenos i akumulaciju bodova.

Bodovi ECT(A)S-a povezuju se s ishodima učenja.

Bodovi ECT(A)S-a dodijeljeni su svim komponentama na više od 75% programa visokoobrazovnih ustanova, omogućavajući prijenos i akumulaciju bodova i njihovu povezanost s ishodima učenja ili su bodovi dodijeljeni svim komponentama programa visokoobrazovnih ustanova koristeći sisteme kompatibilne ECT(A)S-u, kao i povezanost bodova s ishodom učenja.

Bodovi ECT(A)S-a dodijeljeni su 50% do 75% svih programa visokoobrazovnih ustanova, te su bodovi demonstrativno povezani s ishodima učenja ili su bodovi ECT(A)S-a dodijeljeni svim komponentama programa visokoobrazovnih institucija u više od 75% programa omogućavajući prijenos i akumulaciju bodova, ali nisu direktno povezani s ishodima učenja.

Bodovi ECT(A)S-a dodijeljeni su najmanje 49% programa visokoobrazovnih institucija ili nacionalni sistem bodovakoji se koristi nije u potpunosti kompatibilan s ECT(A)S-om.

ECT(A)S se koristi u svim programima, ali samo za prijenos bodova.

Za razliku od smjernica koje postoje za prvi i drugi ciklus studija, trenutno ne postoji jedinstveni model trećeg ciklusa studija; pojedini modeli variraju, ne samo od zemlje do zemlje, nego se čak i unutar jednog nacionalnog sistema obrazovanja javljaju mnoge varijacije. Ovo

se može povezati sa studijem prvog ciklusa gdje unutar zemalja EHEA-e koegzistiraju prvi ciklusi studija koji nose 180 i 240 bodova ECT(A)S-a, kao i programi koji imaju različitu strukturu. Situacija u sistemu drugog ciklusa studija mnogo je jednostavnija i homogenija jer većina njihovih programa ima strukturu od 120 bodova ECT(A)S-a.

Razvoj doktorskih studija, kao trećeg ciklusa studija, jeste jedan neprekidan proces. Doktorske studije karakteriše velika međudržavna i međuinstitucionalna raznolikost kada su u pitanju trajanje studija, institucionalne postavke i korištenje ECT(A)S-a. Njihov karakter varira od obrazovnog programa velike strukture, unutar različitih modela doktorskih ili diplomskih škola, do istraživanja koja se sprovode nezavisno pod supervizijom.

Imajući u vidu sve navedeno, a da bi se učvrstila zajednica EHEA-e, neophodno je elemente ECT(A)S-a povezivati s ishodom učenja. Razvoj, razumijevanje i praktična primjena ishoda učenja krucijalna je za uspjeh ECT(A)S-a, dodatka diplomi, prepoznavanja, kvalifikacijskog okvira i osiguranja kvaliteta, a svi ovi elementi su međuzavisni. Sve visokoobrazovne ustanove pozvane su da povežu svoje bodove s ishodima učenja i studentskim optrećenjem, kao i da se sve više uključuju u postignuće procjene ishoda učenja.

Evropska komisija predlaže reviziju direktive Evropske unije o prepoznavanju profesionalnih kvalifikacija u skladu s ECT(A)S-om, evropskim kvalifikacijskim okvirom i ishodima učenja. Naime, veoma je bitno prepoznati važnost ova tri elementa u procesu priznavanja zvanja i diploma stečenih na drugim obrazovnim ustanovama.

Prema komunikatu iz Bukurešta, mobilnost tokom studija je veoma bitna za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, a u cilju što lakšeg zapošljavanja studenata.

Na kraju uključenje u proces internacionalizacije, kao glavnog cilja Bolonjskog procesa, nije samostalna aktivnost nego na njega utječe tri faktora: (1) uspostavljanje ECT(A)S-a kao glavnog promotora studentske mobilnosti; (2) promocija prilikâ za studente i nastavno osoblje za treninge i istraživanja u inostranstvu; te (3) razvoj komparabilnih programa koji će osigurati da diplome prvog ciklusa studija budu relevantne i uporedive na evropskom tržištu rada, odnosno na tržištu rada Evropske unije, a ne samo na užim nacionalnim tržištima rada.

Na ministarskoj konferenciji, održanoj 2001. godine u Pragu, istaknuto je kako je vrlo važna velika fleksibilnost i prihvatanje procesa prilagođavanja kvalifikacija podržanih sistemima dodjele i akumulacije bodova, kao što je ECT(A)S ili neki komparabilni sistem. U svakom slučaju, međusobno prepoznati sistem osiguranja kvaliteta omogućiti će studentima da budu konkurentni na zajedničkom evropskom tržištu rada. Općenito korištenje bodovnog sistema i dodatka diplomi omogućiti će i ubrzati procese u ovom pravcu.

BIBLIOGRAFIJA

- ECTS vodič za nastavnike i studente Univerziteta u Zenici, Univerzitet u Zenici, Ured za osiguranje kvaliteta i ECTS odbor UNZE, D. Petković, Zenica 2005/2006
- The European Higher Education Area in 2012, Bologna Process Implementation Report; EACEA P9 Eurydice, April 2012. Brussels.
- International Quality Assurance Benchmarking, D. Blackstock, N. Burquel, N Comet, et others. ENQA AISBL, Brussels, Belgium. ISBN 978-952-5539-68-4 ISSN 1458-106X
- Internationl Openess and the External Dimension of the Bologna Process History and the Way Forward. Ligia Deca, EHEA, Vilinus, Bologna and Higher Education Experts Seminar, 4-6 June 2012.
- The EHEA in 2012: Bologna Process Implementation Report, A Rauhvargers, Latvia, BFUG Implementation WG
- Qualification frameworks, quality assurance, recognition and transparency tools – Putting Bucharest on track , A B Pedersen, Danish Agency for Universities and Internationalisation, 2012.
- Engineering Education and the Bologna Process, A joint communication of SEFI and BEST in view of the 8th Ministerial Conference in Bucharest, 26-27 April 2012.
- The Social Dimension in the Bologna Process, B Power, Vilnius, 4-6 June 2012.
- Discussing Mobility, K. Ordnung, Vilnius 4-6 June 2012. Seminar: Putting Bucharest's Conclusions on Track
- Informacije o implementaciji Bolonjskog procesa u FBIH sa prijedlogom prioriteta i mjera za unapređenje procesa, Federalno Ministarstvo obrazovanja i nauke, oktobar 2011 godine, Mostar, Bosna i Hercegovina.
- Quality Assurance and Learning Ourcomes; L Adamson, M Becerro, P Cullen, L Gonzales – Vega, J J Sobrino, N Ryan, ISBN 978-952-5539-58-5 ISSN 1458-106x, ENQA, Helsinki Finland 2010.
- Accreditation Models in Higher Education – Ecperiences and Perspectives, P Di Naura, P-L Omar, A Schade JP Scheele eds, ENQA, Helsinki, Finland 2004, ISBN 952-5539-01-6 ISSN 1458-106x
- Benchmarking in the Improvement of Higher Education, K. Hamalainen, K Hamalainen, Anette Dorge Jessen, M Kaartinen – Koutaniemi, D Kristoffersen, Helsinki Finland 2003, ISBN 951-98680-7-0 ISSN 1458-106X
- Bucharest Communiqué: Making the Most of Our Potential: Consolidating the European Higher Education Area.. 26 – 27 April 2012.
- Informacija o Historijatu Bolonjskog procesa sa pregledom relevantnih dokumeanta, Federalno Ministarstvo Obrazovanja i nauke, Sektor za visoko obrazovanje, April 2011. Godine.
- ECTS User Guide. ISBN 978-92-79-09728-7 European Communities 2009. Belgium
- Bologna Policy Forum Statement, Vienna, March 12, 2010.

- Statement by the Bologna Policy Forum 2009. April 29, 2009. Louvain Belgium.
- Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain – la – Neuve, 28-29. April 2009.
- London Communiqué – Towards the European Higher Education Area: responding to Challenges in Globalised world, 18 May 2007.
- Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Bergen 19-20 May 2005.
- Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin, 19 September 2003, Realising the European Higher Education Area.
- Towards the European Higher Education Area – Communiqué of the meeting of European Ministers in Charge of Higher Education in Prague on May 19th 2001.
- The Bologna Declaration of June 19th 1999.

PRILOG: KLJUČNI DOKUMENTI ECT(A)S SISTEMA

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: + 387 32 444 420
Fax: + 387 32 444 431
E-mail: editura@uniz.ba

E-mail: sektaur@univ.kiev.ua

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: +387 32 444 420
Fax: +387 32 444 431
E-mail: editor@fz.zenica.ba

**FORMULAR ZA PROVJERU RADNOG
OPTEREĆENJA OBRAZOVNOG
MODULA A (ponajavlja student)**

Program studia / Program of study:

Nazis module / Name of the module:

CHINA STUMPS / Tackling economic

Nursing practice / level of the unit:

Pristupni zahtjevi / Entrances requirements:

Brail ECTS hodnota / Number of ECTS credits

Sposobnosti za myšljenje /

Competence to be developed:

FORM FOR CHECKING WORKLOAD OF AN EDUCATIONAL MODULE

(to be completed by the student)

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rektorat@uniza.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rektorat@uniza.ba

ECTS - UGOVOR O UČENJU
ECTS - LEARNING AGREEMENT

INSTITUCIJA KOJA ŠALJE / SENDING INSTITUTION

Fakultet / Odjek <i>Faculty / Department</i>	
ECTS koordinator Odijeka / <i>ECTS departmental coordinator</i>	
Telefon / Phone	
Fax	
E-mail	

STUDENT / STUDENT

Ime i prezime / <i>Name and Family Name</i>		spol / sex
Datum i mjesto rođenja / <i>Date and place of birth</i>		
Datum upisa / <i>Matriculation date</i>		
Broj upisa / <i>Matriculation number</i>		

INSTITUCIJA KOJA PRIHVATA / RECEIVING INSTITUTION

Fakultet / Odjek / <i>Faculty / Department</i>	
ECTS koordinator Odijeka / <i>ECTS departmental coordinator</i>	
Telefon / Phone	
Fax	
E-mail	

INSTITUCIJA KOJA PRIHVATA / RECEIVING INSTITUTION			INSTITUCIJA KOJA ŠALJE / SENDING INSTITUTION		
Šifra predmeta / Course unit code	Naziv predmeta / Course unit title	ECTS krediti / ECTS credits	Šifra predmeta / Course unit code	Naziv predmeta / Course unit title	ECTS krediti / ECTS credits

Institucija koja šalje / Sending Institution

Potvrđujemo da je predloženi program upovjerenog studija / učenja odobren.
We confirm that this proposed programme of study/learning agreement is approved.

Potpis ECTS koordinatora Odjelja /
Departmental ECTS Co-ordinator's Signature

Broj /
Number

Datum /
Date

Potpis predsjedavajućeg Člana Izpitne komisije Odjelja /
Signature of Departmental Examination Board Chair

Broj /
Number

Datum /
Date

Institucija koja prihvata / Receiving Institution

Potvrđujemo da je predloženi program upovjerenog studija / učenja odobren.
We confirm that this proposed programme of study/learning agreement is approved.

Potpis ECTS koordinatora Odjelja/
Departmental ECTS Co-ordinator's Signature

Potpis institucionalnog koordinatora ili službenika evidencije /
Institutional Co-ordinator's or Registrar's Signature

Broj /
Number

Datum /
Date

Broj /
Number

Datum /
Date

Potpis studenta /
Student's signature

Datum /
Date

PROMJENE UGOVORA O UČENJU (ORIGINALNI UGOVOR MORA BITI PRILOŽEN)
Changes to the learning agreement (original agreement must be attached)

STUDENT / STUDENT		
Ime i prezime / Name and Family Name		spol / sex
Datum i mjesto rođenja / Date and place of birth		
Datum upisa / Matriculation date		
Broj upisa / Matriculation number		

INSTITUCIJA KOJA PRIHVATA / <i>RECEIVING INSTITUTION</i>			INSTITUCIJA KOJA ŠALJE / <i>SENDING INSTITUTION</i>		
Šifra predmeta / Course unit code	Naziv predmeta / Course unit title	ECTS krediti / ECTS credits	Šifra predmeta / Course unit code	Naziv predmeta / Course unit title	ECTS krediti / ECTS credits

Institucija koja šalje / *Sending institution*

Potvrđujemo da je promjena profiliranog programa ugovorenog studija / učenja odobrena. /
We confirm that this change to the proposed programme of study/learning agreement is approved.

Potpis ECTS koordinatora Odjelja /
Departmental ECTS Co-ordinator's Signature

Broj /
Number

Datum /
Date

Potpis predsjedavajućeg člana Izpitne komisije Odjelja /
Signature of Departmental Examination Board Chair

Broj /
Number

Datum /
Date

Institucija koja prihvata / *Receiving institution*

Potvrđujemo da je promjena profiliranog programa ugovorenog studija / učenja odobrena. /
We confirm that this change to the proposed programme of study/learning agreement is approved.

Potpis ECTS koordinatora Odjelja /
Departmental ECTS Co-ordinator's Signature

Potpis institucijskog koordinatora ili sluhovitka evidencije
Institution Coordinator's or Registrar's Signature

Potpis /
Signature

Broj /
Number

Datum /
Date

Broj /
Number

Datum /
Date

Potpis studenta /
Student's signature

Datum /
Date

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: + 387 32 444 420
Fax: + 387 32 444 431
E-mail: rektor@uniz.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: + 387 32 444 420
Fax: + 387 32 444 431
E-mail: rektor@uniz.ba

EVIDENCIJONI LIST OSTVARENIH ECTS BOBOVA
LIST OF GAINED ECTS CREDITS
ŠKOLSKA GODINA / ACADEMIC YEAR 20__ - __

FAKULTET / DEPARTMAN <i>FACULTY / DEPARTMENT</i>	
ODSJEK / SMJER <i>DEPARTMENT / COURSE</i>	

PODACI O STUDENTU / STUDENT'S DATA	
Ime i prezime / <i>Name and Family Name</i>	Šifra (identifikacioni broj) studenta / <i>Student code or identification number</i>
Dan, mjesec i godina rođenja / <i>Day, month and year of birth</i>	Godina upisa na univerzitet / fakultet / <i>Year of entry to the university / faculty</i>
Mjesto i država rođenja / <i>Place and country of birth</i>	Sistem studiranja / <i>System of study</i>
	Semestar studija / Semester
	Nivo studija / Level of study
Adresa stanovanja (stalna) / <i>Address (permanent)</i>	Adresa stanovanja tokom studija / <i>Address during the study</i>
Ostalo / Other information	

Razred / Class	Nariv predmeta / Name of subject	Cvjetni i časni čas / Seasonal and time period	Struktura ECTS-a ⁸ / Structure of the ECTS						Sati predik / Hours of work	ECTS kredit / ECTS credit	Ocjena / Grade	
			P/L	V/E	S/S	K/C	PI/WE	U/OE				
I GODINA STUDIJA / Ist YEAR OF STUDY												

⁸ P-predavanja / L-lectures, V-vježbe / E-exercise, S-seminarski / S-seminar, K-kolekvij / C-colloquium, PI-pismeni ispit / WE-written exam, UI-usmeni ispit / OE-oral exam

Ukupno / Total:	
II GODINA STUDIJA / 2nd YEAR OF STUDY	
Ukupno / Total:	
III GODINA STUDIJA / 3rd YEAR OF STUDY	
Ukupno / Total:	
IV GODINA STUDIJA / 4th YEAR OF STUDY	
Ukupno / Total:	

Pečat Fakulteta /
Stamp of the Faculty

ECTS koordinator Odsjeka / Fakulteta
ECTS Departmental / Faculty Coordinator

Potpis / Signature

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: + 387 32 444 430
Fax: + 387 32 444 431
E-mail: redakcija@unizg.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: + 387 32 444 420
Fax: + 387 32 444 431
E-mail: rektorat@unizg.ba

OJ / OU _____
Broj / Number _____
Datum / Date _____

PRIJEDLOG ZA PRIZNAVANJE POLOŽENIH ISPITA *PROPOSAL FOR RECOGNITION OF PASSED EXAMS*

STUDENT / STUDENT	
<i>Prezime / Family name</i>	
<i>Ime / First name</i>	
<i>Datum rođenja / Date of birth</i>	

PODACI O PRETHODNOJ INSTITUCIJI / DATA ON THE PREVIOUS INSTITUTION	
Naziv / Name	
Organizaciona jedinica / Organizational unit	
Broj indeksa / Number of index	

Potpis studenta / Student's signature

POTVRDA PRIZNAVANJA / PROOF OF RECOGNITION

Prezime / Family name
Ime / First name
Broj upisa / Matriculation number
Institucija koja prihvata / Receiving institution
Specjalizacija / Specialisation

Prodekan za nastavu /
Vice-dean of Education

Pečat Fakulteta /
Stamp of the Faculty

ECTS koordinator Fakulteta /
ECTS Faculty Coordinator

ECTS koordinator Univerziteta /
ECTS University Coordinator

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rektorat@uniza.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rektorat@uniza.ba

ECTS – PRIJEPIS OCJENA
ECTS – TRANSCRIPT OF RECORDS
INSTITUCIJA KOJA ŠALJE / SENDING INSTITUTION

Naziv i puna adresa / Name and full address		
Fakultet / Odjel / Faculty / Department of		
ECTS Koordinator / ECTS Coordinator		
Telefon / Phone	Fax	E-mail

OSOBNI PODACI O STUDENTU / STUDENT'S PERSONAL DATA

Ime i prezime / Name and Family Name	Spol / Sex
Datum i mjesto rođenja / Date and place of birth	
Broj upisa / Matriculation number	

INSTITUCIJA KOJA PRIMAJE / RECEIVING INSTITUTION

Naziv i puna adresa / Name and full address		
Fakultet / Odjel / Faculty / Department of		
ECTS Koordinator / ECTS Coordinator		
Telefon / Phone	Fax	E-mail

Tabela akumuliranih rezultata / Table of accumulated results

1 ^a	2 ^a	3 ^a	4 ^a	5 ^a	6 ^a
1 ^b *	2 ^b	3 ^b	4 ^b	5 ^b	6 ^b
Šifra predmeta / Course unit code	Naziv predmeta / Title of course unit	Trajanje predmeta / Duration of course unit	Lokalna ocjena / Grade	ECTS ocjena / ECTS grade	ECTS krediti / ECTS credits
UKUPNO – TOTAL					

* Tabelu treba sačiniti na posebnom listu. / The table is to be made on a separate sheet.

** Vidjeti objašnjenje na sljedećoj stranici. / See explanation on the following page.

**Dodijeljena diploma / stepen /
Diploma / Degree awarded**

Potpis službenika Studentske službe / Signature of registrar / administration officer	Pečat institucije / Stamp of the institution	Potpis Dekana / Signature of the dean
--	---	--

Broj / Number:

Datum / Date:

(1) Šifra predmeta: pozvati se na ECTS paket informacija /
Course unit code: Refer to the ECTS information package

(2) Trajanje predmeta / Duration of course unit:

Y = 1 puna akademска година / 1 full academic year
1S = 1 semestar / 1 semester 2S = 2 semestra / 2 semesters
1T = 1 trimestar / 1 term (trimester) 2T = 2 trimestra / 2 terms (trimesters)

(3) Opis institucionalnog sistema ocjenjivanja /
Description of the institutional grading system

(4) ECTS skala ocjenjivanja / ECTS grading scale

ECTS ocjena / ECTS grade	Ocjena / Mark	Opis / Description
A	10	izvanredan uspjeh excellent achievement
B	9	iznad prosjeka above average
C	8	prosjelno sa manjim greškama average with small mistakes
D	7	dobro sa značajnim nedostacima good with significant disadvantages
E	6	zadovoljava minimalne kriterije satisfactory of minimum criteria
F, FX	5	ne zadovoljava did not satisfy

(5) ECTS krediti / ECTS credits

1 puna akademска година / 1 full academic year
1 semestar / 1 semester
1 trimestar / 1 term (trimester)

= 60 kredita (bodova) / credits
= 30 kredita (bodova) / credits
= 20 kredita (bodova) / credits

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosna i Hercegovina
Tel.: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rz@uniz.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina
Phone: +387 32 444 429
Fax: +387 32 444 431
E-mail: rz@uniz.ba

**ECTS - EVROPSKI SISTEM PRUJENOSA BODOVA
STUDENTSKA PRIJAVA ZA STUDIRANJE U INOZEMSTVU
ECTS - EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM
STUDENT APPLICATION FORM FOR STUDYING ABROAD**

Formular treba popuniti čitavom elevom radi lakšeg leporanja tijekom slanja faksom.
This application should be completed in BLOCKS in order to be easily copied and/or faxed.

AKADEMICKA GODINA / ACADEMIC YEAR	PONUĐUĆI STUDIJA / FIELD OF STUDY				
DRŽAVNI PODACI STUDENTA / STUDENT'S PRINCIPAL DATA					
Ime / First name	<div style="text-align: right; margin-right: 20px;">Fotografija / Photograph</div>				
Prezime / Family name					
Spol / Sex					
Datum rođenja / Date of birth					
JMBG - Citizen number					
Nacionalnost / Nationality					
Mjesto rođenja / Place of birth					
Stalna adresa / Permanent address					
Sadržajna adresa / Current address					
Telfon / Phone					
Sadržajna adresa vali do / Current address is valid until					
MATIČNA INSTITUCIJA / SENDING INSTITUTE					
Name / Name	<div style="text-align: right; margin-right: 20px;">FAKULTET / DEPARTMENT</div>				
Adresa / Address					
Država / Country					
ELTS KOORDINATOR / ECTS COORDINATOR					
INSTITUCIJA / INSTITUTION	FAKULTET / DEPARTEMEN				
Izvr. / Name					
Tel. / Phone					
Fax					
E-mail					
LISTA INSTITUCIJA KOJIMA JE DIFUZENA OVA PRIJAVA (po redoslijedu prioriteta) / LIST OF INSTITUTIONS WHICH WILL RECEIVE THIS APPLICATION FORM (in order of preference)					
Red. / No.	Institucija / Institution	Država / Country	Period studiranja / Period of study	Trajanje školske (majstorske) / Duration of study (masters)	Broj vektorskih ECTS bodova / N° of credits ECTS
			od / from	do / to	
			L.		
			IL.		
III.					

POZNAVANJE JEZIKA / LANGUAGE COMPETENCE					
Materiji jezik / Mother tongue:					
Jezik predavanja na matičnoj instituciji (ako je različit) / Language of instruction at home institution (if different):					
Druži jezici / Other languages:	Trenutno učim / I'm currently studying:		Imaem dovoljne znanja da pratim predavaju / I have sufficient knowledge to follow lectures:		
	da / yes	ne / no	da / yes	ne / no	Poslije dodatnih priprema / After extra preparation
PRETHODNI I SADAŠNJI STUDIJ / PREVIOUS AND CURRENT STUDIES					
Diploma/akademski stupanj za koju/i trenutno studirate / Diploma/degree for which you are currently studying:					
Broj godina studiranja preje odlaska u inozemstvu / Number of higher education study years prior to departure abroad:					
Jeste li već studirali u inozemstvu? / Have you already studied abroad?					
NE / NO	DA / YES				
	Kada / When	Na koju instituciju / At which institution			
RADNO ISKUSTVO POVEZANO SA SADAŠNJIM STUDIJEM (ako je važeći) / WORK EXPERIENCE RELATED TO CURRENT STUDY (if relevant)					
Vrsta radnog iskustva / Type of work experience	Tvrđka (Organizacija) / Company (Organisation)		Datumi / Dates	Država / Country	
Ukratko navedite razloge zašto želite studirati u inozemstvu / Briefly state the reasons why you wish to study abroad:					
POTPORA ZA MOBILNOST / MOBILITY GRANT:					
Želite li podnijeti zahtjev za ufinansiranje dodatnih trošкова za vrijeme studiranja u inozemstvu? / Do you wish to apply for a mobility grant to assist towards the additional costs of your study period abroad?					
DA / YES		NE / NO			
PRIPRIP OS OCJENA / TRANSCRIPT OF RECORDS					
Prijepis/cejna je u prilogu i sadrži sve detalje o prethodnom i sadašnjem studiju. / The attached Transcript of records includes full details of previous and current higher education study.					
Datum / Date _____ Potpis studenta / Student's signature _____					
INSTITUCIJA PRIMATELJICA / Ovim potvrđujemo da smo primili prijaznu, predloženi Ugovor o učenju i Prijepis cejona studenta koji se prijavljuje. RECEIVING INSTITUTION / We hereby acknowledge receipt of the application, the proposed learning agreement and the candidate's Transcript of records.					
Navedeni/a student/ica je / The above-mentioned student is		☐ prihvameno primjeljena u našoj instituciji / provisionally accepted at our institution ☐ nije primjeljena u našoj instituciji / not accepted at our institution			
Potpis koordinatora fakulteta/odjelja / Departmental coordinator's signature		Potpis koordinatora institucije / Institutional coordinator's signature			
Broj / Number Datum / Date		Broj / Number Datum / Date			

UNIVERZITET U ZENICI

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina.
Tel.: +387 32 444 420
Fax: +387 32 444 431
E-mail: univerzitet@zenica.ba

UNIVERSITY OF ZENICA

Fakultetska 3, 72000 Zenica
Bosnia and Herzegovina.
Phone: +387 32 444 420
Fax: +387 32 444 431
E-mail: univerzitet@zenica.ba

DODATAK DIPLOMI - DIPLOMA SUPPLEMENT*

(4 stranice – 4 pages; *vidjeti napomenu na 3. stranici – see note on the 3rd page)

**1. INFORMACIJA O IDENTITETU NOŠIĆA KVALIFIKACIJE /
INFORMATION IDENTIFYING THE HOLDER OF THE
QUALIFICATION****1.1 Prezime i Ime / Family Name(s)**

1.2 Ime / First Name(s)

1.3 Datum rođenja (dan / mjesec / godina) /

Date of birth (day / month / year)

**1.4 Identifikacijski broj ili šifra studenta (ako je imao) /
Student identification number or code (if available)**

**2. INFORMACIJA O IDENTITETU KVALIFIKACIJE /
INFORMATION IDENTIFYING THE QUALIFICATION****2.1 Naziv kvalifikacije i (ako je primjenjiva) dodjeljena titula /
Name of qualification and (if applicable) title conferred**

**2.2 Glavno područje (područje) studija radi kvalifikacije /
Main field(s) of study for the qualification**

**2.3 Naziv i status institucije koja dodjeljuje diploma (na
maternjem jeziku) /**

Name and status of awarding institution (in original language)

**2.4 Naziv i status institucije (ako je drugačiji od navedenog
pod 2.3) nadležne za studije (na maternjem jeziku) /**

Name and status of institution (if different from 2.3)
authorising studies (in original language)

**2.5 Jezik (jezici) studija / Faculty /
Language(s) of instruction/curriculum**

**3. INFORMACIJA O NIVOU KVALIFIKACIJE /
INFORMATION ON THE LEVEL OF THE QUALIFICATION****3.1 Nivo kvalifikacije / Level of qualification**

**3.2 Zvanično trajanje programa aklovanja /
Official length of programme**

3.3 Ugovor o upisu / Access requirement(s)

**4. INFORMACIJA O STEĆENIM SADRŽAJIMA I REZULTATIMA /
INFORMATION ON THE CONTENTS AND RESULTS (GAINED)****4.1 Nositelj studiranja / Holder of study**

4.2 Zajrjevi programi / Programme requirements

**4.3 Detalji programa (vidjeti na sljedećoj stranici) /
Details of programme (please see next page)****4.4 Sama ocjenjivanja i, ako je na raspolaganju, smjernica za
distribuciju ocjena /**

Grading scheme and, if available, grade distribution guidance

ECTS points	Grade	Notes
0	00	nevalidni rezultat
0	+	nevalidni rezultat
1	+	početni je rezultat postizan dok se ne počinje učiti
1	+	dobro je rezultat postizan
2	+	uspešno je rezultat postizan
2	+	neuspjelo je rezultat postizan

**4.5 Sveobuhvatna klasifikacija kvalifikacije (na maternjem
jeziku) /**

Overall classification of the qualification (in original language)

**6. INFORMACIJA O FUNKCIJI KVALIFIKACIJE /
INFORMATION ON THE FUNCTION OF THE QUALIFICATION****6.1 Pristup daljnjem studiju / Access to further study**

**6.2 Profesionalni status (ako je primjenjivo) /
Professional status (if applicable)**

6. COGATNE INFORMACIJE / ADDITIONAL INFORMATION**6.1 Dodatne informacije / Additional information**

6.2 Detaljni izvori informacija / Further information sources

ECT(A)S - vodič za nastavnike i studente

4.3 Detalji programa, tj. moduli ili jedinice studiranja, i pojedinačne steklene ocjene / stepeni / krediti (bodovi) / Programme details, e.g. modules or units studied, and the individual grades / marks / credits obtained

--	--

T. OVJERA DODATKA / CERTIFICATION OF THE SUPPLEMENT

Broj / Number

Datum / Date

Ime, prezime i potpis ovlaštenog lica
Fakulteta /
First name, surname and signature
of the person authorized by the Faculty

Ime, prezime i potpis ovlaštenog lica
Univerziteta /
First name, surname and signature
of the person authorized by the University

Dekan / Dean

Rector / Rector

• Dodatak diplomi izrađen je po modelu razvijenom od Evropske komisije, Vijeća Evrope i UNESCO-a / CEPES-a. Svrha Dodatka je da osigura dovoljno neovisanih podataka za poboljšanje međunarodne „transparentnosti“ i poštovanja akademskih i profesionalnih kvalifikacija (diploma, stepeni, certifikati i sl.). Načinjen je tako da prudi opis prirode, nivoa, konteksta, sadržaja i statusa studija, koje je pokončala i sajedstvo završila osoba imenovana na originalu kojem je ovaj Dodatak priložen. On treba da je nezarisan od bilo kakve procjene vrijednosti, tvrdnji o ekvivalentnosti ili sugestije u vezi s priznavanjem. Informacije u svih osam sekcija treba da su pružene. Ako informacija nije data, treba to obrazložiti.

"This Diploma Supplement follows the model developed by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES. The purpose of the supplement is to provide sufficient independent data to improve the international "transparency" and fair academic and professional recognition of qualifications (diplomas, degrees, certificates etc.). It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is appended. It should be free from any value judgements, equivalence statements or suggestions about recognition. Information in all eight sections should be provided. Where information is not provided, an explanation should give the reason why."

www.unze.ba • rektorat@unze.ba

Fakultetska 3, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 (0)32 444 420, +387 (0)32 444 430 • Fax.: +387 (0)32 444 431, +387 (0)32 444 421

EKONOMSKI FAKULTET

Travnička cesta 1
72 000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 444 700
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 444 700
Fax: +387 (0)32 444 701
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 200-870
e-mail: ef@unze.ba
www.ef.unze.ba

PRAVNI FAKULTET

Fakultetska 1
72 000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 444 710
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 444 710
Fax: +387 (0)32 444 711
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 285 819
e-mail: prf@unze.ba
www.prf.unze.ba

FAKULTET ZA METALURGIJU I MATERIJALE

Travnička cesta 1
72000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 401 831
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 403 468
Fax: +387 (0)32 406 903
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 401 831, lok. 105
e-mail: fam@mamm.unze.ba
www.famm.unze.ba

ZDRAVSTVENI FAKULTET

Crkvice 45
72 000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 444 780
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 444 781
Fax: +387 (0)32 444 781
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 444 780 lok. 24
e-mail: zf@unze.ba
www.zf.unze.ba

MAŠINSKI FAKULTET

Fakultetska 1
72 000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 449 120
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 449 130
Fax: +387 (0)32 246 612
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 032 449 144
Tel: +387 (0)32 449 120, lok. 144
e-mail: mf@mf.unze.ba
www.mf.unze.ba

POLITEHNIČKI FAKULTET

Fakultetska 1
72 000 Zenica, BiH
Tel: +387 (0)32 449 120
Fax: +387 (0)32 246 612

PEDAGOŠKI FAKULTET

Zmaja od Bosne 56
72 000 Zenica, BiH
Tel: ++387 (0)32 243 574
Dekanat:
Tel: +387 (0)32 243 574
Fax: ++387 (0)32 245 992
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 243 574 lok. 14
e-mail: studentska@pf.unze.ba
www.pf.unze.ba

ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET

Juraja Neidharta broj 15
Tel: +387 (0)32 402 919
Fax: +387 (0)32 402 785
Prodekan za nastavu:
Tel: +387 (0)32 402 919
Studentska služba:
Tel: +387 (0)32 402 919
www.ipf.unze.ba